Megelőzni a belvizet

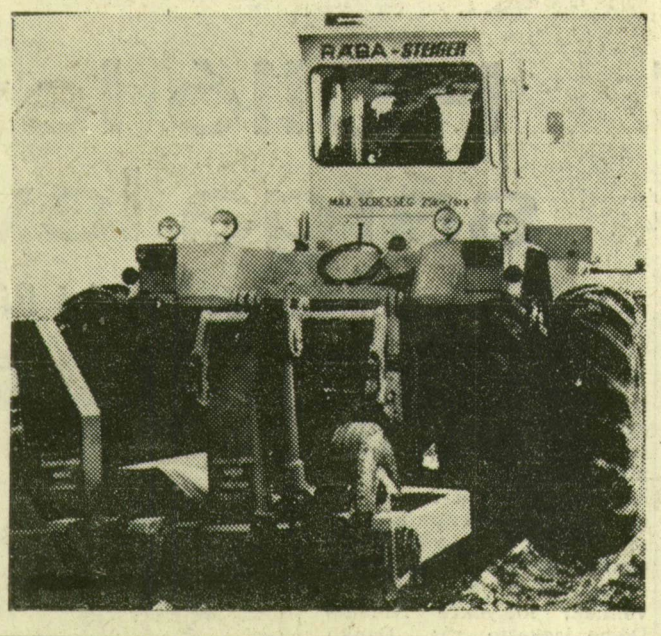

A balástyai Alkotmány Termelőszövetkezetben a talaj mélylazításával hódítják vissza a korábbi években vízállásos területeket. A víznyomott földet 80 centiméter mélységben fellazítják, hogy a télvégi és a tavaszi csapadék akadálytalanul elszivároghasson. Képünkön az ópusztaszeri téesztől kölcsönkért Rába—Steiger traktor vontatja a háromsoros altalajlazítót Balástyán.

Molnár József felvétele

Pályakorrekció

A többiek kezdő fizetésekből tengődtek; feleségekkel és gyerekekkel, vagy nélkülük; romantikus, vagy kevésbé romantikus albérletekben laktak. Neki már kocsija volt, lakása, pénze. Ő volt a bankár. Ha valaki megszorult a barátok közül, számolatlanul adta a százasokat. Legtöbbször vissza sem kérte. Furcsa fiú volt. Szobája falán egyetlen kép díszelgett. (Vagy disztelenkedett?) A mérnöki diplomája. Fekete gyászszalaggal keretezte be.

— Szép, ugye szép? Nekem azért szép, mert érdek nélkül tetszik. Ma már semmi közöm ehhez a diplomához.

— És miért?

Nem válaszolt.

Barátai szerint jó mérnök volt, ellenségei szerint zseniális. A műegyetem elvégzése után bekerült egy vállalathoz, ahol azonmódulag beadott két jelentős újítást. Egyiket sem fogadták el. A fáma szerint azért, mert senkit nem volt hajlandó bevenni a buliba. Ott hagyta a céget. Beállt egy maszek kisiparoshoz keresni a pénzt. Egyszer egy társaságban valaki megkérdezte: Ki látta a barátunkat valaha is mosolyogni? Abban maradtunk, hogy valaha, nagyon régen láttuk.

Egy-egy diploma jónéhány tízezer forintjába kerül a családnak, jónéhány százezerjébe az államnak. A felsőfokú oktatási intézmények arra valók, hogy kvalifikált szakembereket képezzenek, akik a beléjük plántált tudást hasznosítják, váltják át rubellé, dollárrá, forinttá. Az a jogász, aki egy kocsma csaposi pultjánál tölt el a napjából nyolc órát, az a vegyész, aki a diplomások benzinkútjánál vágja zsebre naponta a borravalót, nem is keveset, az a tanár, aki segédmunkával keresi meg a mindennapi kenyérre és fröccsre valót — adósa valamennyiünknek. Taníttatásának, képzésének költségeivel adós...

— Minden akarok lenni, csak tanár nem! — mondja ifjú barátom, aki nemsokára megkapja a tanári diplomáját.

— És ezt nem tudtad négy évvel ezelőtt?

Elhúzza a száját:

— Kell valamilyen diploma, vagy nem így gondolod?

— Így gondolom. Ebben igazad is van. De szerintem nem diploma kell, hanem tudás, képesség arra, hogy az ember arra a helyen dolgozhassék jól, amit elképzelt magának, ahol hasznos akarat lehet.

— Ma ez diploma nélkül nem megy...

— Mit gondolsz, menynyibe került a taníttatásod?

— Sokba.

— Mégis mennyibe?

— Az egyik haverom azt mondta: körülbelül félmillióba.

— Nem érzed magad adósnak?

— Nem. Tanítani fogok.

— Meddig?

— Amíg muszáj. Különben sem lennék jó pedagógus. Lehet, hogy kárt is okoznék.

— Már okoztál — mondom.

Manapság egyaránt beszélünk munkanélküliségről — ezen azt értjük, hogy igen sok ember munkája felesleges. Ott van a kapun belül, s olyan dolgokkal bíbelődik, amelyekre pedig valójában nincs is szükség. És beszélünk ugyanakkor munkaerőhiányról is. A szakmaszerkezetet hazánkban tudományosan megtervezik. Aligha képzelhető el, hogy éppen a legtudatosabban prognosztizált, a felsőoktatásban képzett szakembereknek ne volna lehetőségük a megfelelő helyre kerülni.

Hogy néha mégsem tudnak? Vagy ha oda is kerülnek, miért vesztik el a kedvüket sokkal hamarabb, mint ahogy az indokolt volna. Az asztalát féltő, pozíciójáért aggódó idősebb generációt kellene mindezért felelőssé tenni? Olcsó megoldás volna, és nemcsak olcsó, hanem hamis megoldás is.

Egy-egy fiatal zökkenőmentes beilleszkedése valóban nemcsak az ő ügye. Azoké is, akik között megpróbálja elkezdeni az életét. És hogyan? Nemrégiben olvastam egy munkahelyi vezető nyilatkozatát: „Nekünk nincs szükségünk a világot megváltani akaró fiatalokra" — mondta.

Adódik a kérdés: milyenekre van szükség? Fiatal öregekre talán? Tény, hogy amikor a valósággal találkozik, szinte valamennyi fiatal megsérül egy kicsit. Mert mást képzelt, mert szebbet, mert egyfajta álomvilágot.

Az igazság mindig középütt van. Azért, hogy — jobb szó most nem jut eszembe — a fiatal generáció taníttatására költött pénz optimálisan megtérüljön, mindkét generációnak engednie kell. És nem generációs vitában, hanem egy olyan vitában, amelyik minden generációs vita ellen szól.

A pályakorrekciók dolga — bár legkirívóbb példái kétségtelenül az értelmiség köréből valók — tulajdonképpen az iparra és a mezőgazdaságra is komoly súllyal nehezedő gond. Ismerek egy fiatalembert, aki először fodrászatot, aztán lakatosmesterséget, később gépkocsivezetést tanult. Segédmunkásként dolgozik. Hogy miért? — Sokkal többet keresek!

És végül, utóirat helyett is néhány adat, amin érdemes elgondolkozni. Az V. ötéves terv első két évében a Kenderfonó és Szövőipari Vállalatnál 737-tel csökkent a fizikai dolgozók száma, a ruhagyárban 353-mal...

Arról nincs adat, hogy mennyi volt közülük a szakmunkás. Így azt sem lehet kiszámítani, hogy ezeknek a pályakorrekcióknak mennyi az ára. Csak egyet lehet tudni, hogy valamennyien fizetjük.

Petri Ferenc

A kokárda mellé

Háromszínű a szívünk fölé tűzött márciusi kokárda. A pirosban forradalmi eleink elhullajtott vére sűrűsödik, a fehér érzelmeink, indulataink és gondolataink tisztaságát, őszinteségét, becsületét hirdeti, a zöld az újra nekibuzduló tavasz friss színe.

Három tavaszra emlékezünk. Százharminc esztendeje, 1848. március 15-én kezdődött el történelmünk egyik legszebb időszaka, a polgári forradalom és szabadságharc nemzetet öntudatra lobbantó két esztendeje; 1919. március 21-én kiáltották ki a Magyar Tanácsköztársaságot, hogy a munkásosztály vezetésével a vörös lobogó alá sorakoztassák ennek az országnak szebbet álmodó fiait; és 1945. április 4-én emelhettük évezredes küzdelem után magasra a végre elért szabadság jelképes olajágát.

Három kokárdát tűzünk ki, immár tizenharmadszor, a forradalmi ifjúsági napok rendezvényein. E három jelvény összekapcsolja történelmünk legszebb ívét, egymáshoz kapcsolódó grádicsfokait. Az első közepén Petőfi mutatja föl az öntudatra ébredő nemzet lehetőségeit, a másodikon a vörös zászlóval fegyverbe hívó matróz lendülete sodor bennünket a legszebb célok felé, míg a harmadikon a győzelem, a szabadság babérágát emeli magasra a jelképes nőalak.

Három gondolat fogalmazódik meg ezen a tavaszünnepen. Az első az emlékezésé. Százharminc esztendővel ezelőtt huszonéves, ritka bajszú, pelyhedző állú fiatalemberek a havasesővel áztatott Pest utcáin megmutatták, megsejtették a nemzeti függetlenség ígéretét, a szabadság üzenetét. Történelmi örökségünk több mint ötnegyed századdal később is önismeretre, mai feladataink felismerésére tanít. Hogy mit csinálna ma az alig 25 éves Petőfi, a 23 éves Jókai, a 22 éves Vasvári, vagy Bulyovszky Gyula és Vajda János, akik alig múltak húsz? Bizonyára azt tennék, mint akkor; képesek lennének felismerni történelmi küldetésüket és hivatásukat, fölmérnék mai feladataikat és cselekednének...

S itt kapcsolódik a második gondolat. A ma ifjúsága nem ismeri a háborút, nem ismeri a nélkülözéseket, ez a nemzedék szinte mindent készen kapott elődeiktől. Régen volt ennek az országnak olyan három évtizede, melyet ne zavart volna meg fegyverdörgés, jajkiáltás, kettétört életek sora. És több mint húsz éve szinte töretlenül fejlődik ez az ország, s húsz év ismét új nemzedék. A mai forradalom tudatunk átrendezéséért, életmódunk változásáért, az élet minőségének mind teljesebbé tételéért folyik. Kevésbé látványosan, kevésbé romantikusan. Ez a cél elválaszthatatlan mindennapi munkánktól, hiszen összefügg népünk holnapi életével.

A harmadik gondolat, hogy amikor tavaszi örökségeinkről szólunk, tulajdonképpen magunkról beszélünk. Rólunk van szó, amikor 48 kokárdás ifjaira, 19 vöröskatonáira vagy a fasizmussal szembeszálló, a szocialista társadalmat megalapozó elődökre gondolunk. Önmagunk életét, gondolatait, érzéseit, felelősségteljes hitét szembesítjük példaadó őseinkkel, a történelemmel. A hűség jegyében szólunk hát a kokárdabitorlók és zászlófakítók ellen, a hűség jegyében tűzzük mellünkre a nemzetiszínű kokárdát, a vörös szegfűt, s helyezzük virágainkat a szobrok talapzatára.

A forradalmi ifjúsági napok rendezvényei keretbe foglalják a naptárban oly közel álló történelmi sorsfordulókat, az ifjúság méltó emlékezetének formáit. A forradalmi tavaszok ismét színes, gazdag és tartalmas programot adnak a fiatalok százezreinek. Alkalmat az emlékezésre, a véleménynyilvánításra, a közéleti szerepelésre, a vitára. Alkalmat arra, hogy összekapcsolódjon hazafiság, forradalmiság és internacionalizmus, alkalmat arra, hogy a mai ifjúság megmérettessék a történelem mai mérlegén.

Tandi Lajos

Ha a bürokrácia elindulna...

Valami bűzlik Szőregen

Van Szőregen egy csatorna, ami emberek, vállalatok, tanácstagok és szakemberek életét keseríti. Nincs becneve — nyugati csatornának említi minden írás meg minden térkép — talán azért, mert ha mégis lenne, nem illene papirosra. Ocsmány, büdös, eliszaposodott, szemét, üzemi szennyvíz, iszap rothad benne, de nem ritkaság pangó vizének tetején egy-egy elhullott állat, torlaszként egy megunt és kidobott nyoszolya, s lyukas fazék, törött üveg, építési törmelék meg rossz cipők szegélyezik végesvégig. Hol van még a nyár — máris csavarja az ember orrát, pedig mellette lakóházak is sorakoznak, melyeket néha jó volna szellőztetni.

Ez a csatorna lenne hivatott arra, hogy elvigye a nagy esőzések vizét —, s elvezesse a belvizeket — tehát házakat, embereket véd. Hogy az emberek miért nézik szemétgödörnek, miért nem vigyáznak valamelyest jobban környezetükre, azt most ne firtassuk. Azért ne, mert háború tört ki miatta, s ebből még békesség, vagyis megoldás is születhet.

Tudni kell, hogy a csatorna egy vízgazdálkodási társulaté, a hatósági felügyelete pedig a vízügyi igazgatóságé. A társulat szegény ahhoz, hogy helyette fedett csatornát építsen, a vízügy és a tanács nem illetékes erre költeni, a pincegazdaságnak, — amely palackozót működtet e „kies" környezetben — útban van; indokolt terjeszkedésének akadálya. A lakosság már a képviselőt is közbenjárásra kérte, a palackozó betemetése ügyében folyamodik.

Így álltak a csillagok, amikor a vízügyre megérkezett egy vészhír: „A pincegazdaság mintegy 20—25 méter hosszan betemette a csatornát..." A szemle ezt megerősítette: valóban friss földdel meg törmelékkel hordták tele a palackozó bejárata előtti részt, de még csak átereszt sem tudtak bele építeni, mivel a cementgyűrűket elnyelte a mocsár, mint az ördög kútja. Kell ez a sáv a palackozónak, mert még most is hosszú halmokban állnak az üveges ládák a kerítésen kívül, az úttesten és mellette. Igen ám, de a vízügyet nem a borosüvegek sorsa érdekli, hanem az: mi lesz, ha lezúdul egy 50—60 milliméteres eső? „Azonnal ki kell bontani!" S ilyesmire 24 vagy 48 órát szokás adni. Vitték is a vízügy szakemberei a szándékot.

Itt pontot is lehetne rakni, ha a bürokrácia valóban elindult volna. A pincegazdaság odahordatta a földet — most visszahordatja. Ha nincs rá gép, a vízügy beavatkozik és a végén számláz. Még büntetés is kitelne az ügyből, meg az erkölcsi ítélkezés is jogos lenne: milyen címen herdálják a közvagyont meg a kapacitást?

És akkor megszólal a felelősség meg a józan ész...

Ez a csatorna nem maradhat örökig, be kell majd temetni, új zárt szelvényt kell építeni — jó volna tudni, mikor és miből? — s azzal csak az ügyintézés lenne elégedett, hogy elrendeltetett a szigorú intézkedés, holott az már maga veszteség, hogy a rengeteg földet oda meg vissza, aztán egyszer majd megint viszsza... — tehát a dolgot nem kell visszacsinálni, a vízügy épít egy szivattyúállást, hogy szükség esetén a vizet a betemetett szakaszon átemeljék, ezt a pincegazdaság számlájára csinálja, és el kell kezdeni az új csatorna építésének szervezését... Valami már történt, mert van több elképzelés, azok között egy legjobb, a pincegazdaság már hozzájárulást is felajánlott, a társulat is kész lenne áldozatokra, de hát ez mind kevés. Másfél millió kellene — s egyelőre a fele van, amire csak állami, tanácsi támogatás jöhet már szóba. Mivel várospolitikai jelentőségű ügyről van szó, bizonyára ennek is lesz majd pártfogója.

A vízügy szankcióra készült — végül valami magot vetett, amiből kinőhet a megoldás fája. Szerencsére nem bürokrácia indult el, hanem a cselekvés rugói feszültek meg. Bárcsak máskor is, másutt is így fordulna az észjárás!

Sz. S. I.

A tartási szerződésekről

A Legfőbb Ügyészség vizsgálata

Az utóbbi években lényegesen csökkent a tartási szerződések száma. Rokoni kapcsolat vagy tartós ismeretség hiányában érthető okokból idegenkedtek e szerződéstípustól: korábban ugyanis a PTK előírta, hogy a gondozásra szorulónak és eltartójának együtt kell laknia. A március 1-én hatályba lépett szabályok már nem szabnak ilyen szigorú feltételeket. Sőt bizonyára növeli majd a tartási szerződések népszerűségét az a rendelkezés is, amely szerint gondozásra, gyógyításra, ápolásra és más kötelezettségek teljesítésére jogi személyek, például termelőszövetkezetek is vállalkozhatnak.

A tartási, életjáradéki és öröklési szerződések jóváhagyásáról és a tanácsi szakigazgatási szervek hatósági tevékenységének törvényességéről felmérés készült a Legfőbb Ügyészség irányításával. Az ügyészségek által fölkeresett, több mint 400 tanácsnál évente 3500 szerződést kötöttek. Emelkedett az öröklési és életjáradéki szerződések száma, különösen a rokonok között.

A tanácsi hatóságokhoz jóváhagyásra bemutatott szerződések kevés kivétellel megfeleltek az előírásoknak. Túlnyomó többségüket ügyvéd vagy közjegyző készítette. Hiba viszont, hogy gyakran nélkülözhetetlen igazolások hiányában is jóváhagyták szerződéseket.

A vizsgált szakigazgatási szervek többsége a jóváhagyás előtt helyszíni szemlén tájékozódott a szerződő felek körülményeiről, tájékoztatta őket jogaikról és kötelezettségeikről. Ez csupán 173 esetben maradt el. A helyszíni vizsgálatokról készített dokumentációk sablonosságát, szükszavúságát viszont kifogásolták a főügyészségek. Emiatt ugyanis e fontos iratok a későbbiekben alkalmatlanok arra, hogy a hatóság nyomon kövesse: az adott szerződés megfelel-e a jogszabályokban előírt követelményeknek, s tartósan betöltheti-e célját.

Hiányos vagy kétes hitelű nyilvántartási lapokkal is találkoztak a vizsgálódó ügyészek. Sőt, olyan esetek is előfordultak, amikor szakigazgatási szervek hiányosabb ideje elmulasztották a szerződésekben foglaltak teljesítésének rendszeres ellenőrzését. Ami az eltartók és eltartottak közötti konfliktusokat illeti: az illetékes szervek többnyire eredményesen kísérlik meg a békéltetést. Az ügyészi vizsgálat a szakigazgatási szervek munkáját összességében pozitívan értékelte. (MTI)